

KANSALLINEN AUDIOVISUAALINEN INSTITUUTTI
NATIONELLA AUDIOVISUELLA INSTITUTET
NATIONAL AUDIOVISUAL INSTITUTE



**Informaatioalan ammattilaisen roolin muutos metadatan
tuotannossa, case KAVIn radio- ja tv-tietokanta Ritva**

eeva.savolainen@kavi.fi

Sisältö

- KAVI, RTVA, Ritva
- Metadata digitaalisessa ympäristössä
- Metadatan tuottajat & muistiorganisaatiot
- Metadatan tuotannon muutos radio- ja tv-arkistoissa
- KAVIn Ritva-tietokanta ja metadata
 - Ulkopuolisen metadatan hyötyjä
 - Riesoja & ratkaisuja
- Informaatioalan ammattilaisen rooli nyt ja tulevaisuudessa



KAVI, RTVA, Ritva

- Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI)
 - Elokuva, televisio, radio: tallettaminen, säilyttäminen, edistäminen
 - Mediakasvatus, kuvaohjelmien luokittelu
- RTVA = radio- ja tv-arkisto aloitti toimintansa 2008 (Kulttuuriaineistolaki)
- Ritva (radio- ja tv-aineistotietokanta)
 - keskeisten kotimaisten radio- ja tv-kanavien ohjelmavirta v. 2009 alusta lähtien, 1.11.2016 yht. 8,9 milj. tietuetta (lähettykset)
 - viikon näytteitä muilta kotimaista ohjelmaa lähettäviltä kanavilta (esim. Radio Moreeni)
 - n. 65 000 Yleisradion digitoimaa tv-ohjelmaa 1957-1998 10/2016, aineistoa tulossa v. 2008 asti
 - metadata internetiin 12/2016



Metadata digitaalisessa ympäristössä

- Laadukasta metadataa tarvitaan:
 - Resurssien löytämiseen
 - Sähköisten aineistojen organisointiin
 - Tietokantojen yhteensopivuuden mahdollistamiseen
 - Digitaalisten tunnisteiden toimivuuteen
 - Digitaalisen aineiston pitkäaikaissäilytyksen mahdollistamiseen

National Information Standards Organization (NISO): Understanding Metadata (2004), ks. myös McCarthy 2014 ja Frederick 2016



Metadatan tuottajat & muistiorganisaatiot

- **Muistiorganisaatiot** itse
- Muistiorganisaatiot **yhteistyössä**
 - Kirjastot, esim. Melinda
 - KAM-sektori (kirjastot, arkistot, museot)
- **Yleisö** mukaan?
 - Crowdsourcing, social tagging, esim. Kirjasampo ja teosten kommentointi
- Yhä useammin myös esim. **tutkijat** itse



Metadatan tuotannon muutos radio- ja tv-arkistoissa

- Radio- ja tv-arkistoissa metadatan tuottaneet jo jonkin aikaa muut(kin) kuin arkistolaiset
- Aiemmin kuvailija tuotti metadatan ohjelman lähetyksen jälkeen, nyt erilaiset inhimilliset ja ei-inhimilliset toimijat tuottavat tietoa koko ohjelmanteon ajan (ks. esim. Noordegraaf 2010).
 - Ei-inhimilliset = tietojärjestelmät tuottavat teknistä tietoa automaattisesti
 - Inhimilliset = esim. Yleisradiossa toimittajat ja tuotantokoordinaattorit tuottavat valtaosan metadatatista ; arkisto ohjeistaa ja täydentää



Ritva-tietokanta ja metadata

- **Venetsia** = suomalaisten mediayhtiöiden ohjelmätiedotusjärjestelmä
 - **Finnpanel Oy** = mittaa televisionkatselua ja radiokuuntelua
 - **EPG** = kanavien ohjelmaoppaat
 - **Radiot.fi** = suomalaisten radiokanavien portaali
 - **Yleisradio** = tekijä- ja yhtiötietoja
-
- ”Ulkopuolisen” metadatan hyödyt? / riesat ja ratkaisut?
 - Informaatioalan ammattilaisen (”arkistolainen”) rooli?
-



Ulkopuolisen metadatan hyötyjä

- Paljon tietoa ohjelmista (nimet, kuvaukset, genret, lähetystiedot...)
- Perustietoja ei tarvitse suurimmaksi osaksi tehdä käsityönä (ohjelman nimet, kanavat, lähetysajat)
- Eri lähteistä toisiaan täydentävää tietoa
- Ei olisi resursseja tuottaa murto-osaakaan tästä tiedosta itse



Riesoja ja ratkaisuja 1: Markkinoiva metadata

- Metadataa ei ole suurimmaksi osaksi tuotettu arkistointia vaan esim. markkinointia varten
 - Tiivistelmän ihanteet FIAF:n (International Federation of Film Archives) mukaan: ”ytimekäs, objektiivinen, ei kommentoi sisältöä laadullisesti”
 - Arman ja viimeinen ristiretki 1. jakson kuvaus

Kambodzha, roskienkerääjä-lapset. UUSI SARJA ALKAA! Sarjassa Arman muuttaa kymmeneksi päiväksi yhteisöön, heimoon tai *venetsia* ympäristöön, jossa ihmiset elävät täysin länsimaisen kulttuurin ulkopuolella. Kohteisiin tutustutaan opettaja-oppipoika-asetelmassa. Jokaisessa uudessa ympäristössä Armanin on lunastettava oma paikkansa ja luottamus paikallisten joukossa. Koskettavassa sarjassa on luvassa hengenvaarallisia seikkailuja ja selviytymistä, mutta sarjan pääpaino on ennen kaikkea ystävydessä ja luottamuksessa. Tässä jaksossa Arman elää Phnom Penhin armottomilla kaduilla keräten roskaa kahden pienen aliravitun lapsen ja heidän HIV-positiivisen äitinsä kanssa. Kuinka Arman ja perhe selviytyvät 16 tunnin työpäivistä, sekä jatkuvasta rahan ja ruoan puutteesta? Kotimainen ohjelma 1. tuotantokausi (??)



Riesoja ja ratkaisuja 1: Markkinoiva metadata

- Markkinoiva metadata vs. ei lainkaan metadataa
- **Arkistolaisen** rooli:
 - Antaa olla (resurssit, metadatan lähde näkyy tietueessa)
 - Sarjakohtaiset manuaalisesti tehtävät kuvaukset pyritään tekemään FIAF:n ohjeiden mukaan



Riesoja ja ratkaisuja 2: Tuplat

- Monta metadatalähdettä = tiedot tuplaantuvat, koska automatiikka ei pysty hoitamaan kaikkea yhdistelyä
 - Tuplatiedot ohjelmatietueiden sisällä = tuplakuvaukset automaattisesti piiloon
 - Tuplatietueet (ohjelmat, henkilöt) = automaattiyhdistelyn lisäksi käsin yhdistely = **arkistolaisen roolina** korjaaja

Kylmää ja märkää (22568117)

Jakso		Lähde
Ohjelman nimi	Kylmää ja märkää	<i>venetsia</i>
Ohjelman nimi	Kylmää ja märkää	<i>finnpanel</i>
Ohjelman nimi	Kallt och vått	<i>epg</i>
Tuotantomaa	Suomi	<i>RTVA</i>
Kuvaus	2/14. Tom lähtee ylittämään Kebnekaise-tunturia hiihtäen. Kovat myrskyt kasaavat lunta kaikkialle, ja lumivyöryvaaran takia matkan taittaminen suksilla käy vaaralliseksi. Five Corners Productions, 2014. (U) HD	<i>venetsia</i>
Kuvaus	Del 2/14. Tom Nylund ska skida över Kebnekaisemassivet i Sverige. En storm har slagit ut strömmen på de flesta ställen. Det är lavinfara och kan vara farligt att ta sig fram med skidor. Five Corners Productions, 2014. (R)	<i>epg</i>

[Näytä kaikki](#)

50. Aaltoila, Heikki

Tenho-ID: 100009

51. Aaltoila, Heikki

Lähde: yle metadata



Riesoja ja ratkaisuja 3: Metadatan virheet

<input checked="" type="checkbox"/>	Ohjelman nimi:	Kohtauspaikka: Menestyksen hinta	fin
<input type="checkbox"/>	Ohjelman nimi:	10 kirjaa vallasta	fin
<input checked="" type="checkbox"/>	Ohjelman nimi:	Mötesplats: Framgångens pris	swe
<input type="checkbox"/>	Ohjelman nimi:	Tio böcker om makt	swe
<input type="checkbox"/>	Ohjelman nimi:	10 kirjaa vallasta	fi
<input checked="" type="checkbox"/>	Tuotantomaa:	Suomi	
<input checked="" type="checkbox"/>	Kuvaus:	Mäkihyppääjä Toni Nieminen voitti olympiakultaa 16-vuotiaana. Valtavat paineet olivat musertaa nuoren miehen, ja alkoi vuosia kestänyt etsiminen ja elämän rakentaminen. Nyt aikuisena Toni pohtii menestyksen hintaa. Uusinta.	fin

2 ohjelman tietoja samassa tietueessa

2127. Ekorre, Anne Yrjölä/ Sanna

Lähde: yle metadata

2 henkilöä yhdessä tietueessa

23. 0'30, tunnus

Lähde: yle metadata

Tietoa väärässä kentässä

Jaksot: 70-luvun sekahaku

Jaksot:

80-luku: Minä olen muistanut (3377310)

70-luvun sekahaku (8266951)

70-luvun sekahaku (11899156)

70-luvun sekahaku (2989076)

70-luvun sekahaku (11480122)

Jakso linkittynyt väärään sarjaan

Raija bon Bonsdorff

Raija v Bonsdorff

Raija von Bonsdorff

Raijan von Bonsdorff

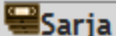
Taija von Bonsdorff

Raija von Bonssdorff

Arkistolaisen rooli:
Selvitetään/ korjataan
saman tien/ projekteina



Riesoja ja ratkaisuja: Metadatan puutteet

Eden	
 Sarja	
Ohjelman nimi	Eden
Ohjelman nimi	Eden
Tuotantovuosi	2006-2014
Tuotantomaa	Suomi
Kuvaus	Puutarhaohjelmassa kunnostetaan erilaisia ulkotiloja pihasuunnittelijan tekemän suunnitelman pohjalta ammattilais- ja talkoovoimin.
Asiasana	puutarhat ; viherrakentaminen ; pihasuunnittelu ; vihersuunnittelu
Pysyvä tunniste	http://rtva.kavi.fi/program/details/program/6007225
Tekijät	Näyttelijät/esiintyjät <ul style="list-style-type: none">• Takanen, Juha, Ohjaaja, 1. tuotantokausi, jaksot 1, 5 ja 7 (Sarjassa)• Kaskela, Taku, Ohjaaja, 1. tuotantokausi, jaksot 2-8 (Sarjassa)• Yli-Suvanto, Tomi, Ohjaaja, 2.-3. tuotantokausi (Sarjassa)• Haukkamaa, Lauri, Ohjaaja, 4.-9. tuotantokausi (Sarjassa)• Koskela, Rauna, Esiintyjä, pihasuunnittelija, 1. tuotantokausi, jaksot 1, 5 ja 7 (Sarjassa)• Toivanen, Minna, Esiintyjä, pihasuunnittelija, 1. tuotantokausi, jaksot 2-8 (Sarjassa)• Jaakkola, Mikko, Esiintyjä, pihasuunnittelija, 2.-3. tuotantokausi (Sarjassa)• Kilponen, Tommy, Esiintyjä, pihasuunnittelija, 4.-9. tuotantokausi (Sarjassa)
Näytä kaikki	
Yhtiöt	<ul style="list-style-type: none">• Crea Television, Tuotanto• Moskito Television Oy, Tuotanto

Lähde
finnpanel

venetsia

Tuotantoyhtiö

RTVA

<http://www.finnpanel.fi>
[viitattu 10.6.2015]

ysa

Arkistolaisen rooli: Tuottaa kuvaukset kotimaisista sarjoista ja kanavista = täydentäjä

Radio Moreeni

		Lähde
Nimi	Radio Moreeni	
Kanavatyyppi	Alueellinen (Tampere 98,4 MHz)	https://fi.wikipedia.org/wiki/Radio_Moreeni [viitattu 24.7.2015]; http://radio.uta.fi [viitattu 10.9.2015]
Kuvaus	Moreeni radioi kaikki Tampereen yliopiston journalistiikan kursseilla toteutetut radiolähetykset. Lisäksi lähetetään luentoja, kulttuuriohjelmia, tiedettä ja musiikkia sekä sunnuntain jumalanpalvelukset Tampereen tuomiokirkosta. Kanava lähettää myös suorana Tampereen kaupunginvaltuuston kokoukset. Ohjelmaa lähetetään 24 tuntia vuorokaudessa. Juonnetut ohjelmat radioidaan pääosin iltpäivisin ja iltaisin. Muuna aikana lähetetään klassista musiikkia.	http://radio.uta.fi [viitattu 10.6.2015]
Historia	Radio Moreeni on Tampereen yliopiston omistama paikallisradio. Aseman toiminnasta vastaa Tampereen yliopiston Viestinnän, median ja teatterin yksikkö. Radio Moreeni aloitti toimintansa vuonna 1989 Yliopistoradion nimellä. Ensimmäisen vuoden jälkeen ohjelmisto painottui entistä enemmän kulttuuriin, joten myös nimenvaihto tuli ajankohtaiseksi. Kanavan päivittäinen lähetysaika piteni 2000-luvun alussa.	http://radio.uta.fi [viitattu 10.6.2015]
Huomautus	2011: Tallenteessa häiriöitä vko 14. Tallenne puuttuu 9.-10.4.	RTVA
Pysyvä tunniste	http://luettelointi.rtva.kavi.fi/channel/details/channel/159	



Informaatioalan ammattilaisen rooli / Nyt

- Ulkopuolisen metadatan laadunvalvoja, virheiden korjaaja ja täydentäjä
- Metadatan tuottaja (esim. sarjakuvaukset, kanavakuvaukset)
- Yksintekijyys => yhteistekijyys, tiedon ”luojasta” tiedon ”muokkaajaksi”



Informaatioalan ammattilaisen rooli / tulevaisuus

1: joukkoistamisen mahdollisuudet

- Muistiorganisaation tuottama kuvailutieto ei aina käyttäjän kannalta tarkoituksenmukaisinta
 - Alan McKee 2011: Youtube vs. the National Film and Sound Archive of Australia historioitsijan tiedonlähteenä
- Joukkoistaminen (ks. Esim. Noordegraaf 2010, Besser 2016)
 - Ritva = palautelomake jokaisessa tietueessa = joukkoistamisesta apua virheiden korjaamisessa
 - National Institute of Sound & Vision (Hollanti): Radio Oranje 1944-45 > Historiasta kiinnostuneiden FB-yhteisö apuna kuvailussa
 - Kuvailun apuna hyödynnettävät käyttäjät voivat olla ”tavallisten kansalaisten” lisäksi esim. tutkijoita (Lykke & Lund & Skov 2016)



Informaatioalan ammattilaisen rooli / tulevaisuus

2: automaattisen sisällönanalyysin vaikutukset

- Audiovisuaalisen aineiston automaattinen sisällönanalyysi tuo lisää muutoksia (kuvan / äänen / tekstintunnistuksen työkalut) ammattilaisen rooleihin
- Ammattilaisen rooleja arkistotyössä tulevaisuudessa (Yle Arkiston ja KAVIn radio- ja tv-arkiston työpaja 29.9.2016)
 - Kokoelman/kokoelmien rakentuminen ja **sisällöt & sisällönkuvailun säännöt**
 - Sisällönkuvailijasta **kuratoijaksi ja toimittajaksi**, kokoelmien sisältöjen esiin nostajaksi
 - **Osallistuminen sovelluskehitykseen ja uusien palvelujen kehittämiseen** (määrittelytyö, analysointi ja valinta, hankinta ja ostaminen, yhteistyö kaupallisten toimijoiden sekä yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa)
 - Koneen **opettaja**, koneen tuottamien tulosten **optimointi/validointi/virheiden korjaaminen**, koneen tuottaman **datan määrittely** (millaista metadataa halutaan, mihin automatiikkaa käytetään), koneen tuottaman **datan organisointi** (esim. tietomallit, hakukoneiden rakentaminen)



Tulevaisuus

- Muistiorganisaation metadataan liittyvästä auktoriteetista kohti laajempaan yhteisymmärrykseen perustuvaa metadatakäsitystä? (Noordegraaf 2010)
- Informaatioalan ammattilaisten + muiden toimijoiden osaaminen yhteistyössä = aina vain kattavampaa ja parempaa metadataa?



Kiitos!
eeva.savolainen@kavi.fi



Lähteet

- Besser, Howard (2016). 25 years of digital archives of visual materials: what we've done, what we've learned, and what challenges remain. *Visual Studies*, 31:2, 95-108.
- Frederick, Donna E. (2016). *Managing ebook metadata in academic libraries: taming the tiger*. Waltham, MA: Chandos Publishing, 2016.
- Fairbairn, Natasha & Pimpinelli, Maria Assunta & Ross, Thelma (2016). *The FIAF Moving Image Cataloguing Manual*. http://www.fiafnet.org/images/tinyUpload/E-Resources/Commission-And-PIP-Resources/CDC-resources/FIAF_Moving_Image_Cataloguing_Manual_2016.pdf (18.10.2016)
- McCarthy, Kate (2014). *Metadata Quality Control*. Dublin: Royal Irish Academy. DOI: 10.3318/DRI.2015.1 (13.7.2016)
- Lykke, Marianne & Lund, Haakon & Skov, Mette (2016). *User-Driven CHAOS: Tags and Annotations in Radio Broadcast Research*. *Knowledge Organization*. 43:2, 73-85.
- McKee, Alan (2011). *YouTube versus the National Film and Sound Archive: Which is the More Useful Resource for Historians of Australian Television?* *Television & New Media*. March 2011, 12:2, 154-173.



Lähteet

- NISO, National Information Standards Organization (2004). Understanding Metadata. National Information Standards Organization. <http://www.niso.org/publications/press/UnderstandingMetadata.pdf> (13.7.2016)
- Noordegraaf, Julia (2010) Who Knows Television? Online Access and the Gatekeepers of Knowledge. Critical Studies in Television. Autumn 2010, 5:2, 1-19.
- Kuvat:
 - <https://suomenkielen.files.wordpress.com/2014/02/magician.png>
 - <http://www.pacolink.com/portfolio/making-a-spanish-polychrome-sculpture>
 - <https://media.giphy.com/media/MOTkF7sT8u2Z2/giphy.gif>
 - <https://www.tumblr.com/search/i'm%20going%20on%20an%20adventure%20gif>
- Julkaisemattomat lähteet:
 - Selkälä, Elina (2016): Metatiedon tulevaisuus -työpajan yhteenveto 29.9.2016

